"Kaç kişiye nasip olur isminin kitabını yazmak?"

Aşkın, sanatın ve sonsuzluğun çiçeği gül, Prof. Gül İrepoğlu'nun kaleminden yeni bir bakış kazanıyor. Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Gül" kitabıyla, sadece gül üzerine yapılmış bir araştırma değil, gülün romanını da yazmayı amaç edinmiş usta yazar ile konuştuk.

HÜLYA AVTAN

Gül İrepoğlu, daha önce "Lale" isminde bir araştırma kitabı hazırlamıştı.

Daha önce İstanbul'un simgesi lale üzerine bir kitap kaleme alan sanat tarihçi ve yazar Prof. Gül İrepoğlu, Yapı Kredi Yayınları etiketiyle "Gül" isimli yeni kitabını yayımladı. Hükümdarların kokladığı ve aşkın simgesi olan bu çiçek, İrepoğlu'nun kitabında en ince ayrıntısına kadar işleniyor. Yazar, kitabında, Hıristiyanlık'ta ve İslam'da gülün konumundan bu çiçekle yapılmış sanat eserlerine ve minyatürlere, gül ile Osmanlı döneminde hazırlanan aksesuarlara ve gülün edebiyattaki yerine odaklanıyor. Gülün tarihini yazan Gül İrepoğlu ile yeni kitabını konuştuk...

• Çok kapsamlı bir kitap "Gül"; nasıl bir hazırlık süreci oldu, zorluklar yaşadınız mı?

Evet çok kapsamlı bir kitap, bu konuda uzun yılların birikimi de vardı. İki yıl önce de "Lale" kitabı yaptım. Bu konulara bir sanat tarihçisi olarak aşinayım ama bu birikimin üzerine çok şey koymak gerekti. İyi bir plan hazırlamak çok önemliydi. Ki ben her şeyi içine alsın, dedim. O yüzden çok da araştırma yapmam gerekti. Haliyle sadece sanat tarihini içermiyor, aslında bu bir kültür tarihi. Buna botanik gibi yabancı olduğum konuları da eklemek gerekti. Beni zorlayan şeylerden biri bu oldu. Gülün tarihini yazmak çok keyifliydi, o kadar zengin malzeme var ki elinizde... Beni zorlayan şeylerden biri de bu malzemeyi ayıklamaktı. Hiç istemeyerek ayıkladığım malzeme çok oldu. Bir de edebiyatta gülü çalışırken çok zevk aldım. Zaten gül ve simge birbirinin içine geçmiş iki kavram adeta. Bunu araştırmak öğrenmek çok keyifliydi. Bu kitapta günlük hayatta önünden geçip dikkat etmediğimiz güller de sergileniyor.

• Çok zengin görsel içeriğe de sahip bir kitap bu.

Böyle konuların görselliği çok önemli. Bu kitapta mevcut fotoğrafların yanı sıra tekrar çekim izni olamayacak eserlerin fotoğraflarını da kullandık. Ali Konyalı, Tarkan Kutlu ikilisi ile bu kitabın fotoğraflarını hazırladık. Çok iyi bir işbirliği oldu. Yapı Kredi Yayınları'nı de burada muhakkak anmamız gerekir, böyle bir kitabın yapılması kolay bir şey değil. Görsellerin ağırlığı var bu kitapta, ancak içinde çok bilgi de var bu kitabın, hepsi de referansları verilmiş bilgiler. O yüzden benim arzum bu kitabın aynı zamanda okunması. Onun için çok kuru bir dille yazmamaya çalıştım yani burada romancı kimliğimi de işin içine soktum.

• Gülün sizin için önemi nedir peki, isminizden azade?

Kaç kişiye nasip olur isminin kitabını yazmak, bunun tadını çıkarıyorum şimdi. Gül ismini ben hep sevmişimdir. Aileden gelen bir isim aslında. Hem babaannemin hem anneannemin annesinin ismi Gül'müş. Ve onlar çok güçlü Gül Hanımlar'mış. Bir gün onların romanını yazacağım. Gül ismi bana layık görüldüğü için hep çok minnettar oldum. Gülü çiçek olarak çok severim, anlamlarını hep düşünmüşümdür. Üzerinde düşündükçe ne kadar kapsamlı bir kavram olduğu anlaşılıyor.

• Sizce gül neden hep bu kadar kıymetli oldu insanlar için?

Bir kere gül çok kadim bir çiçek. İnsanlar gülün gücünü hissetmişler, ben böyle görüyorum. Hem estetik olarak çok farklı bir güzellik hem de koku olarak çok büyük bir güç tutuyor yapraklarında. Yalnızca güzelleşmek için değil, tıbbi açıdan kullanılmış. Gül 35 milyonluk fosillerin altından çıkıyor. Bunu düşününce insan bu çiçeğin kıymetini daha çok anlıyor. Osmanlılar şifa açısından da çok başvurmuş güle.

• Gül her dönemde kullanıldı ama dönemler arasında güle yüklenen anlam farklılıkları da var mı?

Antikitede çoğunlukla estetik çiçek ve parfüm. Hıristiyanlığın erken dönemlerinde güle pek önem verilmiyor. Çünkü antikitenin simgelerinden, hayatın tadını çıkarma anlamına gönderme yapıyor. Ama Rönesans'la tekrar baş tacı ediliyor. Gül yine çok seviliyor ve Hıristiyanlıkta ona yeni simgeler atfediliyor. Meryem Ana kültürüyle özdeşleştiriliyor. İslam'da ise Hz. Muhammed'in terinin gül koktuğuna inanılıyor. Osmanlı özellikle gülü yemeyi de çok sevmiş. Sofrasından eksik etmemiş gülü. İnsanlık gülün bütün özel anlamlarını kullanmaya çalışmış. ■

"Gül"
Gül İrepoğlu
Yapı Kredi Yayınları
Fiyatı: 135 TL

"Bunu gülün romanı olarak okusunlar istiyorum"

• Bir çiçek kitabı daha yazmayı düşünüyor musunuz?

Bu merak ediliyor, tek başına kitabı yapılabilecek bir çiçek daha yok. Ama birkaç çiçek bir araya getirilirse, 'öteki çiçekler' diye çok güzel bir kitap olabilir. Bunlar da sümbül, karanfil, nergis ve menekşe. Bunu da belki bir gün yaparım.

• Romancı kimliği ile araştırmacı kimliğiniz arasındaki fark nedir?

Kimliklerim hep yan yana duruyor, biri daha ön plana çıkıyor. Mimar kimliğim de var ve o her kitabın başında çok işe yarıyor, kitabı düzenliyor. Bilgiyi toplarken sanat tarihçisiyim ama yazarken hep romancıyım. Roman yazmaya başlamadan önce de öyleydim. Yazdığım bilimsel metinler de bir romancının yazığı metinlerdi. Ama her satırın hesabını vererek, ki bu kitap da öyledir. Bunu gülün romanı olarak okusunlar istiyorum.

• Sizin için önemi nedir bu kitabın?

Benim bugüne kadar en keyifle çalıştığım konu oldu diyebiliriz. İngilizcesi de olsun, Türkiye'yle sınırlı kalmasın da çok istedim. Bu da beni çok mutlu ediyor. Şimdiye kadarki en zevkli konu diyebilirim. Bakalım öyle mi kalacak, şu an yarım bıraktığım iki romanım var. Bir de bir sanatçının öyküsü üzerinde çalışıyorum, bakalım hangisi önce çıkacak...